

Den Mest Innovative Nasjon i Verden

I 1776 var Amerika den mest innovative nasjon i verden. Bønder og kapteiner, Yankees fra nord og plantasjeeiere fra sør kom sammen og erklærte, for første gang i menneskehetens historie, at «Alle mennesker er skapt like.» Det var Thomas Jefferson som skrev ordene, men sannheten i dem var til stede i nesten alle amerikanske hjerter, og det er den fortsatt i dag.

De Founding Fathers skapte en ny type nasjon, en som trodde på verdien og evnene til et gjennomsnittlig menneske. Så når de skrev Grunnloven i 1787, begynte de med en annen setning som var enestående i menneskehetens historie, «Vi Folket». Folk var nå i stand til å snakke fritt, til å tilbe fritt, og til å stemme på sine egne representanter i den nye regjeringen. De kunne til og med stille til valg selv.

Dette var innovasjon på høyeste nivå, for det ga ikke bare folk den dagen en helt ny måte å leve på; det så også fram til velferden for fremtidige generasjoner.

Fredag 20. januar tok Amerika et stort skritt bakover, mot den mørke middelalderen. En stygg stemme oppfordrer nå alle de onder som fortsatt plager oss. Men lørdag 21. januar tok hele verden et stort skritt fremover, mot renessansen av det tjuelførste århundret. Millioner av bestemte stemmer oppfordrer nå det *beste* vi har inni oss, mens vi sammen bygger et globalt samfunn - basert på harmoni med hverandre og basert på harmoni med Moder Jord - et globalt fellesskap, enestående for hele menneskehetens historie.

På fredag paraderte en stygg, tom mann rundt i sin parykk. På lørdag viste millioner av mødre og fedre sine barn et glimt av den fredelige, medfølende, sunne verden som de håper deres barn vil arve.

Som en norsk-amerikaner som har bodd og arbeidet (som lærer) i begge land, har jeg en dyp tro på at Norge kan bli den mest innovative nasjon i verden. Vi kan ikke vente ytterligere fire år mens Oljegutta suger i seg de siste milliarder dollar ut av en døende, giftig industri. Vi kan ikke lene oss tilbake og «håpe på det beste» mens skip fra et halvt dusin land leter etter olje i Arktis. Fordi disse oljeskipene vil bli ledsaget av militære skip fra et halvt dusin land, alle fullt

bevæpnede, både på overflaten og skjult under overflaten . . . og de vil muligens gjøre den arktiske regionen om til vår planets siste slagmark.

Norge har to store tradisjoner som kan gi næring til **innovasjonen** som vi snarest trenger i dag. Fridtjof Nansen var en dristig polfarer, som ga kraft og tente lysene til *Fram* gjennom tre mørke vintre med en vindturbin som spant på skipets dekk (som du kan se i Nansens fotografi av hans skip innlosjert i is). På den tiden gjorde Nansen noe ekstraordinært: Han gikk over til en ny karriere, som en internasjonal humanitær, klarert av Lenin til å bringe tog fylt med mat og medisiner inn til Russland under den russiske Hungersnøden tidlig på 1920-tallet. Deretter hjalp han tusenvis av flyktninger fra mange land med å finne veien hjem, delvis fordi de hadde fått et Nansen-pass.

Denne tradisjonen med internasjonalt humanitært arbeid er dypt norsk. Norske kvinner og menn har i over et halvt århundre båret den blå bereten, som FNs fredsbevarere. Oslo-avtalen i 1993, kanskje den mest vellykkede av alle forsøk på å bringe fred til Midtøsten, ble inngått som følge av norsk vilje til å bringe motstanderne sammen i et nøytralt, men svært engasjert land.

Jeg selv var en del av dette norske forsøket på å være en god nabo, da jeg som lærer ved Handelshøgskolen i Bodø, hjalp til å bygge et program for samarbeid mellom Bodø og Baltic State University i St. Petersburg i Russland. Under den Russiske Depresjonen på 1990-tallet - under de mørke, kalde og farlige årene - jobbet lærere fra Bodø med sine russiske kolleger for å skape en blomstrende handelsskole på et teknisk universitet, slik at russiske studenter til slutt kunne bidra til å veve de russiske og europeiske økonomiene tettere sammen. Her strakte Naboen Norge seg ut for å hjelpe Naboen Russland, som hadde hjulpet Naboen Norge i Finnmark under den siste vinteren av Andre verdenskrig.

Den andre store norske tradisjonen er landets vilje til å gi en god utdanning til hele sitt folk. (Som lærer som har opplevd den loslitte, arkaiske og skammelige tilstanden på amerikanske skoler, setter jeg stor pris på det jeg fant i løpet av ti år i klasserommene i Alta, Kautokeino, og Bodø.) I tråd med den første tradisjonen tar Norge imot et stort antall studenter fra land rundt om i verden, gir dem generøs økonomisk støtte og gjør det mulig for dem å lære om helsevesenet, om økonomi, om jordbruk og om ren energi. Ja, Norge tilbyr en verdensklasesutdanning som tusenvis av utenlandske studenter tar med seg tilbake til sine egne land, til alles fordel.

* * * * *

Hva trenger elever å lære om i dag? Det haster mest at de lærer om de to tvillingtemaene Klimaendringer, Problemet . . . og Ren Energi, Løsningen. Min erfaring som lærer og som en forfatter som har gjort omfattende forskning på disse tvillingtemaene i løpet av de siste tjue årene, er at de fleste skoler - videregående skoler, høyskoler eller universiteter - har et begrenset antall kurs som følges av et begrenset antall studenter, i et lite, uvesentlig program kalt Miljøstudier. Jeg spør elever om og om igjen, overalt hvor jeg går: «Hva lærer du på skolen om den smeltende polisen? Hva lærer du om tiningen av permafrosten og frigjøringen av metan? Hva lærer du om oppvarmingen av havet og om økt surhet i havet? Hva lærer du om tørke, om monsterorkaner og om unaturlige slingringer i jetstrømmen?» De fleste av elevene trekker på skuldrene mens de forteller meg: «Ikke mye. Litt i biologitimen. Vi så en film om isbjørner.»

Jeg finner veldig liten følelse av at det haster blant unge mennesker som snart kommer til å arve, hittil ukjente, katastrofer på en planetarisk skala.

Hver skole i verden - hver videregående skole, høyskole og universitet - trenger to fullstendige og alvorlige emner som hver elev må ta for å kunne uteksamineres. På høstsemesteret: Klimaendringer, Problemet, et kurs der studentene ikke lytter til en lærer og leser en lærebok for å forberede seg til eksamen, men i stedet et kurs der de lytter til et bredt spekter av talere - forskere, økonomer, bønder, fiskere, reindriftssamer - talere som kan engasjere elevene gjennom livlige diskusjoner.

I tillegg gjør studentene sine egne undersøkelser om temaer som interesserer dem innenfor Klimaendringer. De lærer hvordan å forske - på nettet, i et bibliotek og ved å gjøre intervjuer -, slik at de for resten av deres liv kan fortsette med sine egne undersøkelser.

Heller enn å ta en eksamen, sender de en kort skriftlig oppgave (fem til ti sider), godt dokumentert, om hva de har lært. Så deler de sin kunnskap med andre studenter gjennom en ti-minutters muntlig presentasjon. På den måten, får folk en smak av hva det er som skjer over hele verden.

Og så i løpet av vårsemesteret: Ren Energi, Løsningen. De besøkende talerne kommer igjen fra et bredt spekter av bakgrunner - ren energi entreprenører, solenergi- og vindkraftsingeniører, bønder som har installert vindturbiner på deres land, fiskere som har installert elektriske motorer i sine båter, visjonære som ønsker å designe neste generasjons vindturbindrager. Noen av disse talerne introduserer studentene i pedagogiske programmer som kan føre til en god jobb og

til en livslang karriere. De gjør det mulig for elevene å se at det tjudeførste århundret kan være *deres* århundre.

Nå, her er hvordan Norge kan bli det mest innovative landet i verden. Først ved å utforme og gjennomføre disse enkle tvillingkursene på skolene i Norge. Mens talere gjør sine presentasjoner, kan studentene filme dem, og deretter laste disse filmene opp på et voksende nettbasert bibliotek med presentasjoner som alle skolene i Norge kan bruke. Studentene kan også bidra med sin egen forskning til et voksende bibliotek med forskningsprosjekter. Elevene på én skole, som forsker på endringer i snøfall om vinteren, nedbør i løpet av sommeren og endring av årstidene, kan slå seg sammen med elever fra en annen skole i Russland, i Nepal, i Alaska - som arbeider med samme emne. Og så laster de sitt forskningsprosjekt opp på et voksende nettbasert bibliotek som kan brukes av elever på skoler rundt om i verden.

Dermed kan det som begynner på en videregående skole i Norge bli et internasjonalt nettverk av felles forskning. Nå består ikke barna bare en prøve eller en eksamen; de blir Borgere av Verden.

Norske bedrifter kan bidra til denne forskningen med talere, med turer til deres arbeidsplasser, med fagartikler og med sine visjoner om fremtiden.

Norske universiteter og forskningslaboratorier kan bidra enormt til det voksende internasjonale informasjonsbiblioteket..

Målet er å gjøre det mulig for en skole i Tibet, i Vietnam, i Etiopia, i Cuba, i Russland, i Kina, og i Henningsvær å kunne, ved hjelp av Internett, utforme og undervise tvillingkursene om Klimaendringer og Ren Energi, med svært få utgifter og med den mest oppdaterte informasjonen. Målet er å aktivere denne enorme energikilden - de unge -, slik at de kan bygge en bedre verden.

Den første globale generasjonen i menneskehetens historie er klar til å gå på jobb. La oss gi dem utdannelsen, la oss gi dem oppmuntringen, la oss gi dem arbeidsplassene, slik at de kan bli arkitektene av en global renessanse.

Norge har en internasjonal frøbank på Svalbard. Nå trenger vi en internasjonal informasjonsbank om tvillingtemaene som krever vår presserende oppmerksomhet, slik at vi kan plante frø av forståelse, frø av nye visjoner og frø av håp i skoler over hele verden.

Deretter . . . Jeg beklager, men deretter vil det ha mindre og mindre å si hva neandertalerne gjør i Washington. Fordi resten av verden vil stadig bevege seg i en helt annen retning.

Norge, med flere tiår av humanitært arbeid, og med dyp tro på utdanning, du har muligheten til å lansere et globalt pedagogisk program som vi kan kalle «Bygg en Bedre Verden».

Polisen smelter. Barna er lei, de venter på et reelt formål i livet. Norge, din beste time er kommet.

* * * * *

John Slade

Ås. (Lille, stille, snille Ås.)

22. januar, 2017

Oversatt av Helena Hegstad Diamantis